Poštarina plaćena u gotovom

VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. VIII. Đakovo, prosinac 1955. Broj 1

ROBOAM

Kad počinu Salamon, namjesto njega postade kralj njegov sin Roboam. Narod je upro svoj znatiželjni pogled u njega i očekivao odgovor na pitanje, kakvim će riječima obilježiti početak svoga kraljevanja. „Prijateljski im odgovori i bit će ti zauvijek podložni", savjetovali su starci mladoga kralja. „Tvoj je otac metnuo na njih težak jaram, ti ga učini još težim", savjetovali su mladi. Oštri odgovor i prezreni savjet mladih, urodio je diobom kraljevstva (3 Reg 12).

Sasvim je drukčije na prijestolje svoje baštine sjeo Spasitelj svijeta. Njegov je nastup obilježen riječima sv. Pavla: „Pokaza se dobrota i čovjekoljublje Boga, Spasitelja našega". To je sadržaj događaja u Betlehemu, života u Nazaretu, Božanskih riječi u javnosti. Sav sadržaj, od kolijevke do Tabernakula!

Pokaza se dobrota i čovjekoljublje...

... u štalici, gdje prima bogate i siromašne, pastire kao i kraljeve, gdje zove na usta proroka Izaije: „Ustanite, svi žedni, dođite na vodu! Koji nemate novaca, dođite, kupujte žita i jedite! Dođite, kupujte vina i mlijeka bez novaca i bez plaćanja!"

... u javnom životu, kada prima mnoštvo, ne pokazujući ni najmanjeg znaka umornosti ili nestrpljivosti, „tako da nijesu mogli ni jesti".

... kada je pozivao radnike, sve koji trpe, i sve potištene: „Dođite k meni" i kada ih je uvjeravao: „i onoga, koji dolazi k meni, ne ću istjerati napolje".

... kada je okupljao djecu, nježno ih blagoslivao i branio od grubih apostola riječima: „Pustite malene..."

... kada je primio Samaritanku, čekajući je onako strpljivo na Jakovljevu zdencu, i kada je započeo svoj Božanski lov riječima: „Daj mi piti!"

... kada je u Getsemanskom vrtu pozdravio svoga izdajnika riječima punim žalosti i ljubavi: „Prijatelju, zašto si došao?" i kada je razbojniku na križu dao obećanje: „Još danas ćeš biti sa mnom u raju".

Ima li ljepšeg programa na početku godine od programa dobrote i čovjekoljublja našeg Učitelja? — Od štalice do Tabernakula, od rođenja do groba.

Ima li ozbiljnijeg, i za današnje vrijeme prešnijeg naloga od ovoga:

Moraš biti opipljiva objava moje ljubavi prema svim ljudima, a posebno prema bijednima, siromašnima i napuštenima, jer je obilježje mojega kraljevstva: pauperes evangelizantur!

Moraš biti specijalista za moju Ljubav. Kao što je moj Otac poslao Mene, tako sam ja izabrao i poslao tebe, da objavljuješ živim svjedočanstvom, više nego lijepim riječima, veliki misterij Ljubavi, u koji ljudi ne vjeruju, ako ga u tebi prstom ne dotaknu.

Nema i ne može biti!

I zato padamo na koljena zajedno s pastirima, Magima, svim narodima, zajedno s Bl. Djevicom Marijom i ponizno je molimo: „Izmoli nam svojim majčinskim zagovorom milost, da nikad ne dopustimo, da nama ovlada umor ili nestrpljivost i da kroz čitavu ovu godinu pokazujemo punu svećeničku ljubav i susretljivost prema svima, a posebno prema siromasima, poniženima i malenima. Daj, da budemo živi izražaj dobrote i čovjekoljublja Tvoga Sina, koji želi, da Ga nosimo svima i tražimo u svemu!

Osušene duše cvjetaju...

Slika djevojke Concette La Manasiz Adriana stajala je godine 1951. na naslovnoj strani „Unita“, najvećeg lista bezbožnika Italije. Ona je bila u jednom natječaju ljepotica, a natječaj je organizirao list „Unita“. Nedavno je opet osvanulo ime Concette u svim novinama, samo ne u „Unita“. Oboljela je od tuberkuloznog meningitisa, od upale moždane opne. Bolest se pogoršavala i liječnici su nemoćno očekivali neotklonjivi svršetak. Međutim joj netko donese mali smotak pamuka, koji je bio natopljen suzama naše drage Gospe od Sirakuze. Concette je ustala potpuno zdrava. Liječnici su u nalazu samo mogli saopćiti, da je slučaj prema današnjem stanju medicinske znanosti potpuno nerazjašnjen. Spisi o slučaju nalaze se kod crkvene istraživalačke komisije u Sirakuzi. To je jedan od stotinu slučajeva: nijemi govore, slijepi vide, hromi hodaju... Nerazjašnjivo, kažu specijalisti u mnogim slučajevima. Msgr. Ettore Baranzini sada je osobno duboko uvjeren, da se u njegovoj nadbiskupiji, u najstarijoj župi zapadne Evrope, događaju čudesne stvari. On nije Sicilijanac, što se lako oduševljava, nego trijezan sjevernjak iz Lombardije. „Ali što da radim, kad čujem da govore gluhonijema djeca, koju poznajem od njihova rođenja, kad paralizirana djeca opet hodaju...

A događaju se i još veća čudesa..., da procvjetaju osušene duše, da se obnavlja vjerski život na Siciliji i još dalje.... Evo povijesti plačuće Madone: Otprilike prije godinu dana vjenčao se u Sirakuzi poljodjelski radnik i nadničar Angello Januse s Antoninom (Antonittom) Giuste. Naselili su se u jednoj maloj sobi u stanu Janusevih roditelja u ulici, koja se zove Via degli Orti broj 11. Angelo je, kao i mnogi drugi, često bez posla. Komunista je. Antonina kaže za sebe, da sigurno ne spada u red pobožnih žena. Na dan vjenčanja darovala je Angelova sestra mladom paru mali Marijin lik. Zaručnica je bila vesela. Slika je bila lijepa i dolikovalo se, da u kući bude Madona. Zaručnik je bio vrlo umjereno oduševljen takvim darom, ali radi svoje mlade žene i radi sestre, koja je dar poklonila platívši za nj 3500 lira u trgovini Floresta na korzu Umberto, nije se protivio. Bila je slika Prečistog Srca Marijina. Nježno polychronirana plastika iz glaziranog gipsa u visokom reljefu na sjajnoj crnoj pozadini. Izradio je kipar Santini. Madoninu sliku smjestili su iznad bračne postelje kao jedini ukras jednosobnog stana. Obitelj je češće rekla: „Ma com'è bella-O kako je divna!“

Nakon vjenčanja život je tekao svojim uobičajenim tokom. Angelo je ili radio ili tražio rada, a mlada je žena radila svoj kućni posao i zabavljala se sa susjedama. Naskoro se saznalo, da je jedan mali Januse na putu. Zatim su počele muke. Žena je počela trpjeti od grčeva, a liječnik nije znao pravog lijeka. Nevolja je najbolji učitelj za molitvu, pa se i Antonina počela u samoći moliti Madoni.

Kad je 29. kolovoza muž bio otišao na posao, uslijedio je opet napadaj uz strahovite boli. U 8.30 sati opazi Antonina, da iz očiju Madone teku suze. Ona se smrtno prestrašila i pozvala Janusovu majku, tetku i svastiku. Kad im je rekla, da Madona plače, one joj dobace, da je poludila, kad tako govori. Ali kad i one opaziše suze na slici, bile su zapanjene. Antonina želi, da pozovu župnika Padra Bruna, koji ju je vjenčao. Svastika trči po župnika dovikujući usput susjedima: Kod nas Madona plače, kod Antonine, nad njezinim krevetom! Kad je župnik došao, cesta je bila skoro puna ljudi i on se mora probijati, da uđe u kuću Župnik je skinuo reljef sa zida, promatrao ga, tresao, okretao prema svijetlu, i vidio je da tekućina kaplje, da suze teku. U podne je za taj slučaj saznala već sva Sirakuza, a policija se muči, da spriječi nesreće. Angelo Januse saznaje, da se kod njega kod kuće nešto događa i u brizi, da se Antoneti nije što dogodilo, žuri kući kroz masu naroda. Kad je ženu našao živu i zdravu i čuo o „čudu“, njegova se napetost pretvorila u bijes i on odluči učiniti kraj tom „babskom poslu“. Skine sliku sa zida, da je, na opće začuđenje, smrska, ali kad opazi, da suze teku preko njegovih ruku sa slike, sliku je opet stavio na zid.

Župnik je otišao isti dan nadbiskupu, ali mu nadbiskup srdito reče: „Još i to u mojoj dijecezi: Govorio mu je o tome, što je nedavno rekao kardinal Ottaviani, o opasnostima lažne pobožnosti i o nezdravoj zanesenosti, o lakomislenoj vjeri u „čudesa“ i o opadanju prave pobožnosti... „Naša vjera ne treba čudesa, da se obrani i da pobijedi. U toj stvari ne ćemo sudjelovati ni na koji način i neka je tome kraj!“...

Slijedećeg dana morali su Janusevi staviti Marijinu sliku pod improvizirani baldahin, da svoju kućicu očuvaju od rušenja radi navale

naroda. Načelnik je odredio posebne mjere, koje su čak tako daleko išle, da je policija pred večer Madoninu sliku odnijela u svoj ured, da tako prisili mase, da se raziđu. Iza ponoći policija vraća sliku, a suze su uz mali prekid i dalje tekle. Događaj se silno brzo raširio tako, da iz cijele Sicilije, pa i s talijanskog kopna dolaze ljudi s vatom i rupcima, da ih stave na suze. Za četiri dana, dok su suze tekle, vidjelo je to na tisuće ljudi i osjetilo na svojim rukama.

Nadbiskup i načelnik poslali su 1. rujna službenu komisiju u Via degli Orti: tri liječnika (Cassola, Marrieta i Kotzia), jednog apotekara i kemičara Bertinia, inžinjera D. Urso, Kolonele, Romana i Grassa, komisara Samparisi i župnika Bruna, koji su ponijeli sve, što je potrebno kod takve istrage. Tekućina je bila uhvačena sterilnom cjevčicom, reljef fotografiran, rentgeniziran i kemički istražen i ispitan. Istraga se održala u Angelovoj sobi uz prisustvovanje bračnog para. Tada je 100 cm^3 tekućine u zapečaćenoj bočici bilo poslano u provincijski laboratorij za higijenu i profilaksu, da to prouči direktor i profesor La Rosa uz dvojicu kemičara... Rezultat je bio službeno saopćen Msgru Baranziniu i načelniku Dru Alagona: Tekućina, koja je poslana na ispitivanje, ne razlikuje se ni u čemu od ljudskih suza. Na 1. rujna u 11.30 sati plač je prestao. Na 2. rujna nadbiskup je pogledao sliku i dugo razgovarao s Janusevim, ali nije se izjasnio o ovim događajima. Jedino je dopustio, da se slika Madone može staviti na trgu Euripide.

Četrnaest dana iza toga išao je Msgr Beranzini u Rim. Nosio je dvije torbe fotografija, službeno potvrđenih spisa, zapisnike o saslušanim svjedocima, protumačenim od učenjaka, te s bočicom tekućine. Bio je u Kongregaciji Sv. Oficija i u privatnoj audienciji kod sv. Oca.

Crkva se u ovakvim stvarima ne žuri, da dade svoj sud. Ali u ovom slučaju biskupska konferencija crkvene provincije Sicilije, pod predsjedanjem kardinala Ernesta Rufinia, priznala je istinitost plača slike Marijine. Biskupi dotičnih biskupija daju najprije svoj sud kao i u Lurdu. Fatimi, Bannaeuxu i u Beauringu...

Sirakuza je postala mjesto hodočašća, gdje se na neke dane skupi i 30.000 hodočasnika. Jedva policija uspijeva na trgu Euripide zaštititi bolesnike... Dolaze i izvan Italije. Stižu i tisuće pisama s molbom, sa saopćenjima o uslišanjima, o iznenadnim ozdravljenjima. Morala se osnovati organizacija, koja će odgovarati na ta pisma. Osim komisija, ureda i novih odjeljenja u bolnicama, otvoren je i liječnički ured sa specijalistima, te crkvena istražna stanica, jer nema dana, da se ne događaju čudesna ozdravljenja. Jedan liječnik je rekao: „Mi pregledavamo i ispravama konstatiramo činjenice...“

Crkva je stoljećima stara i mudra. Ona zahtijeva istragu i čeka dugo vremena... Episkopat Sicilije tražio je, da se na mjestu događaja sagradi crkva...

I Angelo ima puno posla radi svega toga. Dobiva pisma, na koja mora odgovarati, a pogotovo mu puno vremena oduzimlju hodočasnici. Njegov dnevni posao ide dalje. Antonina je postala tiša. Nakon pojave suza na slici, ona više nema napadaja, a dijete, Mariano Vinzenzo Natale, rodio se na Božić, zdrav je i snažan dječačić. Ona ne razumije, zašto se sve to dogodilo, kao ni njezin muž. U njihovoj sobi, na slici njihove Madone, pred rođenje njihova djeteta... (Prema „Stadt Gottes“, od rujna 1954).

Haec doce et exhortare

(Nacrt za propovijedi o glavnim kršć. istinama)

6. Bogojavljenje

Bogojavljenje je blagdan, „kojeg rese tri čuda: danas zvijezda dovede Mudrace k jaslicama: danas je Isus pretvorio vodu u vino za svatove: danas je Isus htio, da ga Ivan krsti na Jordanu“ (Ant. ad Magn.). Istočna Crkva, u kojoj je blagdan nastao, više skreće pažnju na krštenje Isusovo, dok zapadna, koja ga je preuzela s Istoka, više ističe Mudrace s Istoka i poziv poganskih naroda, da uđu u Crkvu. Promatrali mi prizor u Betlehemu, na Jordanu ili u Kani, na usta nam navire ulazna pjesma: „Evo dođe vladalac Gospodin: kraljevska je vlast u ruci njegovoj i gospodstvo“ (Ps 71, 1). I zato promatrajmo danas:

1. Bogojavljenje kroz povijest do Krista. — Svi su narodi svih vremena vjerovali u božanstva. I najveća je želja njihova srca i nastojanje njihova razuma bilo, da što bolje upoznaju Boga i njegov život.

Dobro je poznata stara, klasična priča o Prometeju. Teško je podnosio ljudsku bijedu na zemlji. Krivo mu je bilo, što bogovi za nj ne mare. Ukrao je vatru s neba, zapalivši jednu zublju na Zevsovim kolima. Donio je ljudima vatru, ukradeni, doduše, dar neba.

Druga priča pripovijeda o Dedalu i Ikaru, ocu i sinu, koji su imali težnju poletjeti u nebeske visine. Načiniše sinu krila. „Pazi, davao je upute otac, da letiš u zgodnoj visini. Ne blizu zemlje, da ne padneš u more, ne previše visoko, da ti sunce ne rastopi krila“. Svršetak je bio tragičan.

Eto, predragi, u tom je sve. Težnja je ljudskog srca jasno izražena. Ljudi traže svijetla i vatre s neba; traže neprestano onu zlatnu sredinu, da se u moru ne utope, i da ih sunce ne sprži. Pokušavali su, ali nisu uspjeli, jer bogova, kojima su se obraćali za pomoć, nije bilo.

Stari su Ž i d o v i bili sretnije ruke. Što je za Grke, Rimljane, stare Slavene bila samo želja, to je za Židove bila stvarnost. Oni su doživljavali objavu svoga Boga u različitim zgodama svoje povijesti: Egipat, pustinja, obećana zemlja, šator, hram.

Međutim su sve te objave Božje bile daleke i samim Židovima. Mi smo k r š ć a n i konačno prvi doživjeli, da nam se Bog posve približio, jasno očitovao. Sjena je uzmakla pred istinom i Svijetlost je zauzela mjesto tame. Utjelovljenje, jaslice, život Spasiteljev, Crkva, Euharistija...

2. *Bogojavljenje blagdana.* — U knjizi „Ben Hur“ opisan je čudesni „sastanak trojice“, koji se zbio 747. godine od sagrađenja Rima, u mjesecu prosincu:

„I poče Grk: Ja sam Gašpar, sin Kleonov. Naša dva filozofa uče: jedan da je duša besmrtna, a drugi, da je samo jedan neizmjerno pravedni Bog. Odmah sam shvatio, da postoji između toga neka uzročna veza, ali mi škole nisu mogle razjasniti kako i koja. U Tesaliji na Olimpu sam pronašao špilju, gdje sam se dao razmatranju i očekivanju objave. Jednoga dana ugledah, kako se u moru utaplja čovjek, koji je pao s lađe. Pomogoh mu. Bio je Židov, koji mi je nešto rekao... I jedne noći vidjeh zvijezdu i čuh glas:“ Gašpare, tvoja je vjera pobijedila, sa dva svoja druga, koji će doći s krajnjih granica zemlje, vidjet ćeš obećanoga svih naroda. I dadoh se na put.

Nastavi Indijanac: Zovem se Melhior. Brahmanac sam. Vjera me moja nije zadovoljila. Išao sam uz Ganges na Himalaju. Bio sam tu u molitvi i razmatranju i čuh glas: Nagrađeno je tvoje pouzdanje. Spasenje je blizu. Povjeri se Duhu, koji će te voditi.

Konačno progovori Egipćanin, zadnji od trojice: Rođen sam u Aleksandriji. Naša me nauka nije zadovoljila. Otišao sam u unutrašnjost Afrike i nastanih se na visokoj gori. Uzdisao sam za Onim, koji će otkupiti svijet. I jednoga mi dana progovori glas: Uslišao sam molitvu tvoju. Kreni sutra na put. Doći će još dvojica.

Objava je jasna. Kad nađemo Gospodina, mi ćemo mu se pokloniti, a s nama i sva pokoljenja.

I nakon što se odmoriše, uzjahaše deve i krenuše na put. Upravo je pala noć, izašao je mjesec, a odmah iznad njih - rekao bih nad glavama — vidjela se pratilica, a oni u jedan glas uskiknuše: Zvijezda! Zvijezda!“

Krist se već sada služi prirodom, da objavi Sebe. Da pokaže svu slavu, da ljude privuče k Sebi. Životinje, vjetar i valovi, voda u Jordanu, voda u krstionici, bolesti, grobovi, uskrsnuće...

„Nebesa kazuju slavu tvoju, Gospodine!“. I pogani će biti odgovorni, kraljevi su dokaz, ako Ga ne budu priznali, jer Njegova Zvijezda i Njegova Priroda i njima naviješćuje Njegovu slavu i moć. Navijestila ju je u Betlehemu, na Jordanu, u Kani, naviješćuje ju i danas najveća zvijezda svemira, kao i oslobođeni atom.

3. *Bogojavljenje traje.* — Bogojavljenje nije svršeni čin. Krist nastavlja svojom objavom u duši svakoga čovjeka, u glasu s a v j e s t i, koja govori o veličini Tvorca prirode. I taj će glas suditi svakoga, tkogod ne bude priznao Gospodina svojim Bogom i poklonio se Njegovoj moći i slavi.

Takva objava vrijedi za sve. Knjiga je prirode otvorena svima. No pastiri osim svijetla vide i anđele, nebeske stanovnike, čuju njihov glas i poziv. Krist nije prestao objavom. Otkako je objavio svoju slavu pastirima, kraljevima, apostolima, nastavlja je iz dana u dan: u prirodi, u duši, u Crkvi, u nauci, Sakramentima (krštenje), Žrtvi, Euharistiji.

Kraljevi postadoše poslije poklona Spasitelju novi ljudi. Vjeruju, jer im svijetli svijetlo Kristove zvijezde. Hrabri su, jer im nebeski znakovi ulijevaju hrabrost, kojom gaze sve poteškoće. Oni i rade, što ih Krist uči.

O, kad bismo i mi, poslije poklona Novorođenom objavljenom kralju svom dušom uz-

vjerovali u Njega, kad bismo gazili poteškoće, koje nam stoje na putu prema Betlehemu, kad bismo izvršili djela, koja On traži!

Vidjesmo. Dođosmo. Poklonimo se, ali se i vratimo drugim putem, kojim nas Bog vodi, svojoj kući, da budemo „privedeni do gledanja krasote visosti“ Božje.

*

(Propovijed br. 7: Na blagdan sv. Obitelji, tema slobodna).

8. Nedjelja u liturgiji

U nizu naših ovogodišnjih liturgijskih propovijedi, za ovu je nedjelju određena propovijed o postanku nedjelje, njezinu liturgijskom značenju te njezinu svetkovanju. Uvjeren sam, da će vas predmet današnje propovijedi zanimati, jer su rijetki među nama, koji bi nešto pobliže znali reći o postanku i značenju dana Gospodnjega, iako uglavnom svi znademo, kako taj dan Gospodnji treba provesti. Moram istaknuti, da je toliko lijepih stvari u liturgijskom životu Crkve, i mi bismo svećenici morali ne jednu godinu, nego i više godina o tim stvarima propovijedati, ako bismo htjeli svojim vjernicima prikazati duboko simboličko značenje naše liturgije, kojom na uzvišen i dostojan način slavimo Gospodina Boga.

1. *Postanak nedjelje.* Kada govorimo o postanku nedjelje, ili kako se to u službenoj Crkvi veli o postanku dana Gospodnjega, onda se svojim duhom moramo prenijeti u ono davno, davno doba prvoga kršćanstva. Svi mi znamo, da su Gospodinovi učenici, apostoli po svojoj narodnosti bili Židovi, kao što je to i Gospodin Isus bio. Oni su od Staroga Zavjeta preuzeli svetkovanje sedmice: „Šest ćeš dana raditi svoj posao, a sedmi je dan sabat Gospoda Boga tvoga i ništa ne ćeš raditi u taj dan, koji je posvetio Gospod“ (Ex 20,9 — 10). Kako apostoli i njihovi vjernici nisu odmah nakon dolaska Duha Svetoga naglo prekinuli s polaskom u hram i sinagogu, tako su od nje preuzeli i jedan dan u tjednu, koji je bio posvećen bogoslužnom sastanku. Mjesto subote apostoli su i prvi vjernici uzeli za svoje liturgijske sastanke u privatnim kućama onaj dan u tjednu, u koji je Spasitelj uskrsnuo, tj. prvi dan poslije subote.

Nadalje u Djelima Apostolskim čitamo i ove riječi: „U prvi dan sedmice sabrali su se vjernici u Troadi, da lome kruh i da čuju sv. Pavla“ (Act 20,7). Taj dan zove sv. Ivan apostol danom Gospodnjim. Ovdje zapažamo, kako Djela Apost. kao da hoće istaknuti neku razliku između „lomljenja kruha po kućama“ i „primanje hrane s radošću i hvaleći Boga priprosta srca“ s jedne strane i s druge strane između polaska u hram, kamo su išli jednodušno svaki dan (Act 2,46)

Na kraju I. stoljeća preporučuje jedna stara knjiga, koja se zove „Didahe“ vjernicima, da se svaki dan sastaju sa svetima, a potom *zahtijeva* od njih, da se u dan Gospodnji sastaju, lome kruh i zahvaljuju, nakon što su priznali svoje grijehe, da njihova žrtva bude čista i sveta. Iz ovoga lako možemo zaključiti, da je postanak i svetkovanje nedjelje apostolskog podrijetla.

Ovu istinu potvrđuje i Plinije Mlađi, poznati poganski pisac, koji je živio i pisao u najranije doba kršćanstva. On izvješćuje cara Trajana, da su se kršćani običavali sastajati u određeni dan (tj. u nedjelju) prije zore i pjevati Kristu pjesme kao Bogu, a onda su se opet rastajali i ponovno sastali uveče, da prime miješanu i nevinu hranu. Ovaj je euharistijski sastanak bio nedjeljom uveče, kako to vidimo u Troadi, sigurno po uzoru Spasiteljeve zadnje večere, koje je bio spomen u njezinu euharistijskom dijelu.

Službeni je crkveni naziv ostao za nedjelju dan Gospodnji. Jedan crkveni pisac imenom Izidor od Sevile kaže u svojem jednom djelu i ovo: „Židovi zovu (nedjelju) prvim danom u sedmici, to je onaj dan, koji je za nas dan Gospodnji, a koji su pogani posvetili suncu.“

Ne bi bilo točno, kada bi se kazalo, da je kršćanska nedjelja jednostavno produženje židovske subote, premještene na dan kasnije, na prvi dan tjedna ili sedmice. Točnije je, ako kažemo, da je nedjelja tjedni spomen uskrsnuća Spasiteljeva u onaj dan, kada je Spasitelj uskrsnuo, tj. u prvi dan sedmice kao i spomen dolaska Duha Svetoga.

2. *Liturgijsko značenje nedjelje* — Iz svega ovoga što smo do sada čuli o postanku nedjelje, dosta jasno vidimo, da ona nije namijenjena samo neradu, nego počinku od posla, da se taj dan u neku ruku lakše možemo posvetiti Gospodinu Bogu. Nedjelja je dan izrazitog bogoslužnog značaja. Toga se dana, upravo isto kao apostoli i prvi kršćani, i danas pobožne kršćanske duše sastaju dvaput u crkvi jednom ujutro, drugi put uveče. I današnji se kršćani sastaju

isto onako, kako to opisuje spomenuti poganski pisac Plinije Mlađi, samo to danas nije više noć, kada se mi vjernici katolici sastajemo, nego dan. Kod njega je to bio početak i završetak noći, a danas je početak i završetak dana. Pokraj toga izmjenio se i značaj jutarnjeg i večernjeg sastanka. Po njemu su se kršćani sastajali u ranu zoru na bogoslužje riječi, tj. da čitaju Božju riječ i da čuju njezino tumačenje, a sv. Pričest su primali kasno u večer. Služenje se svetih tajna kroz duga razdoblja crkvenoga života premjestilo od početka noći na početak dana, dok se bogoslužje riječi, koje je u današnjim danima sačuvano u obliku večernje i blagoslova, prenijelo na završetak dana.

Budući da je nedjelja dan svete radosti, od prvih se početaka obvezatni post nije protezao na dan Gospodnji. — Sv. je Ivan Hrizostom smatrao nedjelju „potpunim danom“, tj. da ona seže od subotne večernje do nedjeljne večernje.

U doba se sv. Justina prema potrebi sv. tajna dijelio sakramenat sv. krštenja. Isto se tako i posveta biskupa od starine obavljala prije nedjeljne sv. Mise. Treći crkveni sabor u Saragossi, održan 318. godine, zabranjuje posvetu novih crkava u druge dane osim nedjelje, pozivajući se na staru predaju otaca.

Nedjelja je bila prva kršćanska svetkovina. A kada se nakon godine dana, otkako je Spasitelj uskrsnuo, vratila godišnjica njegova uskrsnuća i onda godišnjica dolaska Duha Svetoga, bile su te nedjelje osobito namijenjene uspomeni Spasiteljeva uskrsnuća, odnosno dolaska Duha Svetoga.

3. *Svetkovanje nedjelje.* — Vidi „Vjesnik“ god. 1953. br. 4. strana 57—58.

9. Svetkovine, vigilije, oktave, ferije

Otkako je Gospodin Bog započeo uređivati ovaj zemaljski svijet, počeli su se i dani ređati u nedogled. Koliko se god puta zemlja okrene oko svoje osi, toliko se puta pojavi novi dan. U svojoj biti oni su svi isti. Razlikuju se samo po duljini dana, odnosno noći, po toploti i hladnoći, po lijepom i ružnom vremenu. A ipak nisu svi dani jednaki. Sam je Bog dao sedmom danu posebnu važnost, odredivši odmaranje od težačkih poslova. Tako su nedjelje, njih 52 na broju, uništile jednolikost poslenih dana. I Crkva, koja je od Krista primila punu zakonodavnu vlast, popunjavala je svojim odredbama broj dana određenih za odmor i čašćenje Boga. Tako su postepeno nastajale:

1. Svetkovine, ili blagdani. — Nekad ih je bilo više, a nekad manje. Katalog pape Urbana VIII. iz 1642. nabrajao ih je osim nedjelje 33, komu je 1708. dodan još blagdan Bezgrješnog Začeća B.D.M. Na molbu mnogih biskupa (u svim naime zemljama nije radi različitih povlastica bio taj Urbanov popis na snazi, nego se, kao na pr. u Francuskoj, održavala samo 4) sv. Pijo X. papa sveo je broj zapovijedanih blagdana samo na 10, i taj broj je zadržan i u crkvenom Zakoniku. Crkva je tako dala nekim danima u godini istu svečanost kao i nedjeljama. Ti se dani nazivaju zapovijednim svetkovinama, za razliku od drugih svetkovina, koje nemaju toga položaja, ali su ipak u sv. Misi i Božanskom oficiju zadržale prijašnji svečani karakter ili su ga odmah kod ustanovljenja stekle. Crkva je ustanovila pojedine svetkovine zato, da iskaže štovanje pojedinom Otajstvu iz života Spasiteljeva, Majke Božje i pojedinih svetaca (iz početka samo svetih Mučenika), a ujedno zato, da nas primjerom slavljenog Otajstva potakne na nasljedovanje Gospodina i Njegovih Svetaca. Sveti Augustin to izričito spominje u 47. govoru o svecima: „Svečanosti mučenika pobude su na mučeništvo, da nam ne bude mrsko nasljedovati ono, što nam je drago svetkovati“. Neki su blagdani nastali u doba nekih nevolja, kao Zaštita svetog Josipa (1870 pod Pijom IX.). Nekad su i posebne pomoći s neba bile uzrokom postanka blagdana (Ime Marijino — kao spomen oslobođenja Beča 1683. pod Inocentom XI.; Preobraženje 1457. pod Kalistom III.— kao spomen na slavnu pobjedu Sibinjanin Janka i sv. Ivana Kapistrana kod Beograda; Gospina Krunica na spomen velike pobjede kršćanske vojske kod Lepanta 1571. i na Tekijama kod Petrovaradina 1716. prigodom oslobođenja Srijema, sve u bojevima protiv Turaka). Ukazanja (Lurdska Gospa 1858.) i objave (Srce Isusovo 1673) bile su neki put povod za postanak novih blagdana. No mnoge su svetkovine nastale kao velika potreba, da se nezgodni poganski blagdani zamijene kršćanskim. (Svijećnica, Božić, Markovo). Nisu kršćani primili nikakve ideje od pogana, nego su samo stanovitim danima oduzeli poganski karakter, ali su ideje tih blagdana u biti sasvim kršćanske. Za razliku od općih svetkovina, priznaje sveta Crkva i vlastite svetkovine pojedinim biskupijama, po-

krajinama ili mjestima. (17. III. pronalazak kršćana u Japanu; sveci jednog kraja — jer je prevelik broj svetaca na cijelom svijetu, pa se ne mogu svi slaviti, nego se neki slave samo u onim krajevima u kojima su živjeli, djelovali ili umrli). Vlastiti blagdani imaju prednost pred općim, što je veoma lako razumjeti, radi njihovog posebnog položaja, koji zauzimaju u onom kraju. Blagdani nam unose raznolikost u crkvenu godinu i zato ostavljaju posebni utisak na duše vjernika.

2. *Vigilije*— One su nastale iz želje, da se za pojedini veći blagdan vjernici što dostojnije priprave. Po uzoru na rimske vojničke straže, skupljali su se kršćani, „vojnici Kristovi“ u noći, što je prethodila blagdanu, u nekoj crkvi i ondje su očekivali blagdan čitanjem svetog Pisma, svetačkih života i pjevanjem himana i psalama. Željeli su naime ispuniti Kristovu želju, izrečenu u Getsemanskom vrtu: „Bdijte i molite se, da ne upadnete u napast“ (Matth 26,41). Zato je i bio čitav sadržaj kršćanskih vigilija: bdjenje i molitva. One su nastajale u samom kršćanstvu, kad je revnost i život s Crkvom bila posebna odlika Kristovih sljedbenika. Čim je nestalo prvotnog žara i ljubavi, uvlače se u Bdjenje različite neprili čnosti i Crkva ih prebacuje sve na dan, što prethodi svetkovini. Danas su one izgubile mnogo od svoje čarobnosti, jer je nestalo tajnovitosti, koju ulijeva noć u čovjeka. Ima ih samo 17, a najsvečanije su Badnjak i Velika Subota, kao očekivanje Božića i Uskrsa. Njima se još približuje po važnosti i svečanosti Duhovska Vigilija. Uskrsno Bdjenje se po dopuštenju pape Pija XII. s velikim uspjehom ponovno uvodi u katolički svijet u obnovljenom sjaju. Želja, da ugodne stvari što dulje zadržimo uz sebe, dala je Crkvi i

3. *Oktave (Osmine)*, koje nisu ništa drugo nego kroz 8 dana produljeno svetkovanje nekog većeg blagdana. Tada se u Oficiju i Misi sjećamo blagdana, koji polako iščezava. U općoj Crkvi postoje danas 22 Osmine, kojih se broj još povećava različitim pokrajinskim, biskupijskim ili mjesnim. Naročite povlastice imaju uskrsna i duhovska osmina; za njima slijede bogojavljenska i tijelovska, dok su od većih istom na trećem mjestu božićna i spasovska. Ostale su sve manje. Osmine su zaslužne zato, što nam glavnu misao blagdana neprestano ponavljaju i tako nas poučavaju o svetoj vjeri. Svi ostali dani, koji nisu zauzeti niti kakvom svetkovinom, niti vigilijom, niti osminom, poznati su pod imenom

4. *Ferije*.— To su praznici, to jest dani, koji u sebi nose glavnu misao prošle nedjelje, ako već nemaju svojih vlastitih misnih obrazaca kao u Korizmi i kvatrima. U staro doba bilo ih je mnogo više nego sada, jer se još nisu po cijelom svijetu štovali svi sveci, koji danas zauzimaju svoja mjesta u kalendaru. Liturgijski im pokret želi dati negdašnju vrijednost, zato se posebno ističe liturgija ferija, napose u novo doba. I najnovije izdanje franjevačkog brevijara spojilo je blagdane mnogih svetaca i tako dalo mjesta i kojoj feriji. Benediktinci im posvećuju posebnu pažnju, tako da u svom Propriju imaju samo mali broj blagdana, želeći da malo po malo centralna misao naših pobožnosti postane sam Bog izravno, a ne kao do sad samo preko pojedinog sveca, jer i svetačka liturgija ima ipak za zadnji cilj samog Boga. Himni Brevijara nas upozoravaju na djelo Božjeg stvaranja u pojedinim danima, a responzoriji nose uvijek posebno obilježje crkvenog doba, u kom se ta ferija nalazi. U Adventu i Korizmi se posebno ističe ljepota ferije pred svetačkim blagdanom, jer je blagdansko bogoslužje koji put jako udaljeno od čitavog ugođaja onog vremena. Među njima se posebno ističu veće ferije, kao što su: adventske, korizmene, jesenski kvatri i prvi prosni dan. No i među većim ferijama neke se posebno odlikuju, kao Pepelnica i sve ferije Velikog Tjedna, koje ne izmiču ni pred najvećim blagdanima. Sjećanje zgoda iz Muke Spasiteljeve bila je sjajna podloga za postanak napose lijepih ferija spojenih s postom u sva četiri godišnja doba, koje se zovu: Kvatri. Srijeda nas podsjeća na izdaju Judinu‘ četvrtak na zadnju večeru, petak na Isusovu smrt, a subota na Marijino očekivanje Isusovog uskrsnuća.

Ova neprestana izmjena svetkovina, vigilija, oktava i ferija unosi tako raznoliki život u liturg. godinu, da vjernik ima uvijek mogućnosti, da se hrani obiljem raznolike i zdrave duhovne hrane, koja mu je potrebna, da ne zakržljavi, nego da mu život neprestano buja u osjećanju i življenju s Crkvom.

10. Sveta mjesta

U ovoj propovijedi treba obraditi, što se čini najpotrebnije, imajući pred očima potrebe vjernika.

1. *Sveta mjesta.* — Crkva: gradnja, posveta, zaštitnik. Bogomolja: javna, polujavna i privatna. Groblje: postanak, vrste, uredenje.

2. *Crkveni namještaj:* oltar, svetohranište, propovijedaonica, ispovjedaonica, krstionica, orgulje, zvona, klupe, slike, križni put, svete moći.

3. *Liturgijsko posuđe.* — Kalež, patena, ciborij, pokaznica, posudice za sveto ulje, posudice za vino i vodu, itd.

4. *Liturgijsko ruho:* — Lit. boje. Simboli, značenje, postanak i razvitak liturgijskog ruha. Liturgijsko ruho svećenika, biskupa (pape); u svetoj Misi; izvan svete Mise, itd.

ENCIKLIKA SV. OCA PAPE PIJA XII.

O SVETOJ LITURGIJI

Časnoj braći patrijarsima, primasima, nadbiskupima, biskupima i ostalim Ordinarijima, koji su u miru i zajednici s Apostolskom Stolicom: o svetoj liturgiji (1).

Časna Braćo, pozdrav i apostolski blagoslov!

Uvod: *Isus Krist, Otkupitelj svijeta*

„Posrednik između Boga i ljudi“ (1 Tim 2, 5), veliki svećenik (2), koji je prošao nebesa, Isus Sin Božji (sr. Hebr 4, 14), kad je uzeo na se ono djelo milosrđa, po kojemu je obasuo ljudski rod vrhunaravnim dobročinstvima, išao je bez sumnje za tim, da između čovjeka i njegova Stvoritelja uspostavi onaj odnošaj, što ga je grijeh bio poremetio, i da bijedno Adamovo potomstvo, okaljano baštinjenom ljagom, opet povrati k nebeskom Ocu, prvom začetniku i konačnom cilju sviju. Stoga, dok je boravio na ovoj zemlji, nije samo navijestio početak otkupljenja i proglasio osnovanim Božje kraljevstvo, nego je nastojao oko spasenja duša neprestanom molitvom i žrtvovanjem sama sebe, dok se napokon viseći na križu prikazao Bogu kao neokaljana žrtva, da očisti našu savjest od mrtvih djela, kako bismo služili živomu Bogu (sr. Hebr 9, 14). Tako su svi smrtnici, sretno pozvani s puta, koji ih je bijedno vodio u propast i pogubljenje, opet upravljeni k Bogu, da bi mu dali dužnu slavu surađujući svaki oko svoga posvećenja, koje izvire iz krvi neokaljanog Jaganjca (3).

No božanski je Otkupitelj htio, da onaj svećenički život, koji je on započeo u smrtnom tijelu svojim molitvama i svojom žrtvom, ne prestane kroz vjekove ni u njegovu otajstvenom tijelu, a to je Crkva. Zato je i ustanovio vidljivo svećeništvo, da se posvuda prikazuje čist prinos (sr. Mal 1,11), kako bi ljudi od istoka sunca do zapada oslobođeni grijeha, pokoravajući se glasu savjesti, služili rado i nadasve Bogu.

Crkva nastavlja svećeničku službu Isusa Krista

Crkva, vjerna naredbi primljenoj od svog Utemeljitelja, nastavlja svećeničku službu Isusa Krista prije svega svetom liturgijom. I to u prvom redu čini na oltaru, gdje se žrtva križa neprestano prikazuje (sr. Trid. sabor, sjed. 22, k. 1) i obnavlja, uz jedinu razliku u načinu prikazivanja (sr. Isto tu k. 2). Zatim po sakramentima, koji su osobita sredstva, po kojima ljudi bivaju dionici vrhunaravnog života. I napokon slavospjevom hvale, kojim svaki dan hvali predobroga Višnjega Boga.

„Kakav li ugodan prizor — kaže naš prethodnik sretne uspomene Pijo XI. — pruža nebu i zemlji Crkva, koja moli (4), kad se neprestano danju i noću pjevaju na zemlji psalmi, napisani po Božjem nadahnuću. Nema sata u danu, koji nije posvećen svojom liturgijom. Nema doba i ljudskog života, koje ne bi imalo svoga mjesta u zahvaljivanju, u hvalama, u molitvama, u zadovoljštinama ove zajedničke molitve otajstvenog Tijela Kristova, a to je Crkva“ (Encikl. „ljubavlju Kristovom“ od 3-V-1932).

Liturgijska obnova

Znate doista, Časna Braćo, da je pri koncu prošloga vijeka i na početku ovoga nastalo osobito zanimanje za proučavanje liturgijskih pitanja

---

(1) Odmah u naslovu i dalje često sv. Otac naziva liturgijom svetom, jer nas ona veže s Crkvom, a Crkva s Kristom, jedinim izvorom svetosti. Nije se dakle čuditi, da je kroz ovih sedam godina enciklika „Mediator Dei et hominum“ nebrojeno puta citirana, proučavana i provađana po cijelom svijetu. Konačno je evo i mi dobivamo u prijevodu, što ga je priredio o. Stanko Dr Petrov OFM (Sinj). Podnaslove je unio on prema Indeksu u AAS, 3-XII-1947, str. 596-600 i raznim prijevodima. Za ove pak bilješke odgovara o. Martin Dr Kirigin OSB (Opatija).

(2) Liturgija je jeka sv. Pisma, pa enciklika počima i svršava riječima Božje objave. Ona naziva Isusa Krista našim Liturgom, t. j. svećenikom i žrtvom, jedinim posrednikom između Boga i ljudi. U liturgiji ističe te misli osobito votivna Misa Isusa Krista, velikog i vječnog svećenika, koju je 20-XII-1935. uveo Pijo XI., u kojoj prikazna molitva izričito spominje Posrednika.

(3) Iz jezgrovitog početka vidimo, da sv. Otac stavlja liturgiju na dogmatsku bazu. Bez dogme bi liturgija bila bez korijena i bez duše. Liturgija i nije drugo nego „moljena dogma“, trajno vršenje otkupljena (sr. prikaz. mol. 9. ned. po Duh.) P. Doncoeur SJ ističe: „Uz ovu encikliku komentari ponajčešće iznose samo praktične i skoro disciplinarne opaske, a ne vide, da se prije svega radi o dogmatskom učenju, i to od najvećeg zamašaja“ (vodeća franc. liturgij. revija „La Maison-Dieu“ 25 (1951), str. 5).

(4) „Crkva koja moli-Ecclesia orans“ najstarija je i najljepša oznaka kršć. zajednice. Koliko je puta u katakombama tako prikazana pojedina duša i cijela Crkva. Molitva je Crkvi najljepša zadaća, najveća potreba i najuspješnija snaga. U molitvi raširene ruke sv. Majke Crkve, poput Isusa na križu, svoj su njezinoj djeci okrilje za života na zemlji i krila za lijet u nebo.

bilo pohvalnim nastojanjem pojedinih ljudi, bilo nadasve revnom i ustrajnom marljivošću nekih samostana slavnog Benediktovog reda (5). I tako je ne samo u mnogim krajevima Evrope, nego i u prekomorskim zemljama nastalo pohvalno i plodonosno natjecanje u tom pravcu. Spasonosni su se plodovi toga gorljivog natjecanja mogli vidjeti i na području svetih nauka, gdje su se liturgijski obredi zapadne i istočne Crkve obilnije i dublje proučili i upoznali, kao i na duhovnom području zajedničkog i zasebnog života mnogih kršćana.

Uzvišeni obredi oltarske žrtve bolje su se upoznali, više se shvaćaju i cijene; na sakramente se brojnije i češće pristupa; u liturgijskim se molitvama više uživa; a štovanje presvete Euharistije se smatra središtem i vrelom prave kršćanske pobožnosti, što zaista i jest. Osim toga je jače sinula istina, da svi vjerni kršćani sačinjavaju jedno i jedinstveno tijelo (6), kojemu je Krist glava, pa je stoga dužnost kršćanskog puka, da na pravilan način sudjeluje kod liturgijskih obreda (7).

Briga svete Stolice za liturgiju

Vi bez sumnje vrlo dobro znate, kako se ova Apostolska Stolica uvijek živo brinula (8) da se njoj povjereni puk uzgoji u pravom i djelotvornom liturgijskom duhu; i kako je s ne manjom brižljivošću nastojala, da sveti obredi sjaju također izvana dužnim dostojanstvom. U istom smislu i Mi, kadno smo po običaju govorili korizmenim propovjednicima ovoga slavnog grada godine 1943., vruće smo ih potakli, da preporuče svojim slušateljima, neka sa sve većim žarom sudjeluju kod Euharistijske žrtve. A da bi se liturgijske molitve pravilnije shvatile, te njihova istina i ugodnost lakše primale, nedavno smo se pobrinuli, da se opet s izvornika prevede na latinski knjiga Psalama, koji su u katoličkoj Crkvi znatna sastavina onih molitava (sr. Apostol. pismo Motu Proprio „U svagdanjim molitvama" od 24-III-1945).

Ipak, dok su nam ta nastojanja na veliku utjehu radi njihovih spasonosnih plodova, dužnost nam savjesti nalaže, da taj novi pokret, kako ga neki shvaćaju, izbliže promotrimo, da ti pothvati ne bi ni prešli mjere ni nanijeli štete (9).

Nedostaci i pretjerivanje

I evo, ako se s jedne strane vrlo žalostimo, što su u nekim krajevima smisao, poznavanje i nastojanje oko svete liturgije katkada manjkavi i gotovo nikakvi, s druge strane s velikom brigom, koja nije bez bojazni, opažamo, da se neki zanose za novostima više nego treba, te da se udaljuju s puta zdrave nauke i razboritosti. Oni naime svojemu nastojanju i želji za obnovom svete liturgije više puta primiješaju takva načela, koja ili teoriski ili stvarno dovode u opasnost ovaj sveti posao, a katkada ga i kaljaju takvim zabludama, koje se tiču katoličke vjere i asketske nauke.

A čistoća vjere i besprijekorno ćudoređe moraju biti osobito pravilo za ovu svetu struku, koja treba da je potpuno u skladu s premudrim naučavanjem Crkve. Naša je dakle dužnost pohvaliti i odobriti, što je pravilno učinjeno, a suzbijati i osuditi sve, što kreće s prava i dobra puta.

Neka ipak ne misle oni, koji su nehajni i lijeni, da njih hvalimo time, što zalutale korimo i smione obuzdavamo; a nerazboriti neka ne smatraju, da njih obasipamo hvalama, dok nemarne i trome korimo (10).

---

(5) Kao glavnoga treba spomenuti sv. Pija X., bez kojega i oni prije njega ne bi puno značili. Još se jedamput pokazalo, da samo sveci obnavljaju Crkvu. Evo još nekoliko pokojnih: Guéranger (Solesmes), Thalhofer, Duchesne, Batiffol, Schott (Beuron), Herwegen i Casel (Maria Laach), Parsch, kard. Schuster (kao opat sv. Pavla.)

(6) Dosada je enciklika tri puta spomenula, da mi kršćani tvorimo s Kristom jedno otajstveno tijelo. O tome je sv. Otac izdao posebnu encikliku 29-VI 1943, čiji se prijevod s komentarom može još dobiti u Zagrebu. Obje enciklike tvore jednu cjelinu.

(7) Enciklika je po običaju upravljena biskupima, ali s namjerom, da se oni još više pobrinu, kako bi sav kršć. puk vršio svoju dužnost sudjelovanja kod liturgije, dakako na pravilan način, koji upravo određuje enciklika. To je izričita volja sv. Oca.

(8) Vidi o tome referat nadb. Pušića na IV. liturgij. kongresu u Zagrebu 1940 („Život s Crkvom" VII,6-31). Tu je i pismo, što ga je tom kongresu upravio sv. Otac po svojem drž. tajniku, a počima: „Ljubav i kult liturgije, koju uzvišeni Nadsvećenik hoće da se po cijelomu svijetu gaji i promiče, bilo je uzrokom, da je primio na preugodno znanje nedavno stiglu vijest o liturgijskom kongresu, što se ima držati u Zagrebu. Sv. Otac ga smatra dostojnim naročite pohvale, jer se nesumnjivo nada, da će uroditi obilnim plodom u tom veoma plemenitom i njemu predragom narodu".

(9) Zato su sv. Ocu za ovu encikliku, koja otklanja i popravlja nedostatke i pretjerivanja, duboko zahvalni svi, koji pravo vole i šire liturgijsku obnovu. Otsada će ići sigurnijim putem, po kojemu nas ne vode pojedinci, makar kako sposobni, nego Crkva. Ovom enciklikom započima novo razdoblje liturgijske obnove, razdoblje vođeno izravno od hierarhije, i zato od Boga blagoslovljeno i uspješno.

(10) Za gdjekojega će ove riječi biti ključ u cijelu encikliku, bez kojega ne će shvatiti njezine svrhe. Sv. Otac ne odobrava postupak onih, koji su dosada u liturgijskom apostolatu bili nemarni, a ni onih, koji su u načinu njegova promicanja bilo kako pretjeravali. Prve je dosta (da bi samo bilo dosta!) potaknuti na rad, a druge se mora potanje upozoriti na pretjeranosti i zablude. Tko ne radi, puno griješi samo time što ne radi, a tko radi, može pogriješiti na mnogo načina. Zato je više pouka moralo biti upućeno ovim drugima, ali su jednako važne i riječi upravljene prvima.

A što se u ovoj enciklici poglavito bavimo latinskom liturgijom, nije to stoga, što bismo manje cijenili časne liturgije istočne Crkve, koje su nam obredi — sačuvani u starim i dičnim spomenicima — jednako veoma dragi, nego to biva radi osobitih prilika zapadne Crkve, koje su takve, te se čini da traže posredovanje naše vlasti,

Poziv svim kršćanima

Stoga neka kršćani ponizno i voljno poslušaju glas zajedničkog Oca, koji vruće želi, da svi, s njime usko povezani, pristupaju k Božjem oltaru ispovijedajući istu vjeru, pokoravajući se istom zakonu, sudjelujući kod iste žrtve jedne misli i jednog srca (11). To doista zahtijeva čast, koju dugujemo Bogu, a to traže i potrebe ovih naših vremena. Jer pošto je dugi i krvavi rat razdvojio narode neprijateljstvom i pokoljem, ljudi dobre volje nastoje, kako bi najzgodnijim načinom opet sve priveli k slozi. A Mi smo uvjereni, da u ovoj stvari nijedna osnova niti ijedan pothvat ne će imati boljega uspjeha nego onaj iskreni vjerski žar i duh, kojim treba da su prožeti kršćani te da ih on vodi, i to tako, da iskrena srca prigrle iste vjerske istine, da se rado i veselo pokoravaju zakonitim Pastirima, i da iskazuju Bogu dužno štovanje, pa tako tvore jednu bratsku zajednicu, jer „iako nas je mnogo, jedno smo tijelo, svi mi koji jedan Kruh blagujemo“ (Kar 10, 17).

I. Liturgija je javno štovanje Boga

Svi su pojedinci dužni štovati Boga

Nema sumnje, da je glavna dužnost ljudi, da svaki od njih sebe i svoj život upravi k Bogu. „Jer uza nj se prije svega moramo privezati kao uz nepokolebljivog početnika, prema kojemu se mora neprestance upravljati i naš izbor kao k posljednjem cilju. Njega gubimo, kada nemarni griješimo, pa smo dužni steći ga nanovo time, da vjerujemo i po vjeri djelujemo“ (sv. Toma Summa II-II 81, 1). A čovjek se pravilno upravlja k Bogu, kad priznaje njegovo vrhovno veličanstvo i vrhovno učiteljstvo, kad spremne duše prima od Boga objavljene istine, kad se vjerno pokorava njegovim zakonima okrećući sav svoj rad i djelovanje k njemu; kad napokon — da sve rečemo ukratko — po kreposti religije (12) Bogu jednomu i pravomu iskazuje dužno štovanje i čast.

Dužnost ljudskog društva

Ako ta dužnost i veže u prvom redu ljude pojedince, vezuje ona i čitavu ljudsku zajednicu, zatvorenu društvenim i međusobnim vezama, jer i ona ovisi o vrhovnoj Božjoj vlasti.

No treba istaknuti, da ljude veže ova dužnost na osobiti način stoga, jer ih je Bog uzdigao u vrhunaravni red.

Tako, ako motrimo Boga, kad osniva Stari zakon, vidimo, da On daje odredbe i o svetim obredima i ustanovljuje točna pravila, kojih se je narod morao držati u vršenju zakonitog štovanja prema njemu. U tu je svrhu naredio razna žrtvovanja i propisao razne obrede, po kojima je trebalo prinositi njemu posvećen dar; i potanko je naznačio sve što se odnosilo na zavjetni kovčeg, hram i svetkovine. Odredio je svećeničko pleme i vrhovnog svećenika, pa je označio i opisao i haljine, koje će nositi sveti službenici, kao i sve ostalo što je pripadalo bogoštovlju (sr. knjigu Levitsku),

A to bogoštovlje bilo je samo kao neka sjena (sr. Hebr 10,1) onoga, koje će Vrhovni svećenik Novoga zavjeta prinijeti nebeskom Ocu.

Bogoštovlje utjelovljene Riječi: na zemlji...

I doista, netom je božanska „Riječ tijelom postala“ (Iv 1,14), odmah se pokazuje svijetu sa svojom svećeničkom službom prikazujući sebe vječnomu Ocu, a to će činiti i za čitavog svog života: „Ulazeći u svijet govori:... Evo dolazim.. da činim, Bože, tvoju volju... „(Hebr 10,5-7). I izvršio ju je do kraja na divan način u krvavoj žrtvi križa: „U toj smo volji jednom zauvijek posvećeni prinosom tijela Isusa Krista“ (Hebr 10,10). Sve što je on kao čovjek na zemlji uradio, doista ne ide ni za čim drugim.

Eno kao maleno detešce prikazan je u jeruzalemskom hramu; kao dječak opet ide tamo; a kasnije opet i opet ulazi u nj, da poučava narod i da se tu moli. Prije nego će započeti svoje javno djelovanje, posti četrdeset dana; svojim još savjetom i primjerom potiče sve ne

---

(11) Pod kupolom se sv. Petra čita u mozaiku izreka jednog od prvih crkv. otaca, sv. Ciprijana: „Hinc sacerdotii unitas exoritur odavde potječe jedinstvo svećeništva“. Čitav je taj Ciprijanov spis „*O jedinstvu Crkve*“ vrlo važan i za naše dane, a preveden je u zagreb. „*Životu*“ 1933, br. 2. Crkva i njezina liturgija je onda, gdje je Petar-Papa i s njim sjedinjeni biskupi! U svakoj se sv. Misi spominje Papa i biskup.

(12) Riječ „*Religija*“ nije prevedena, jer za taj pojam nemamo pravoga izraza, Znači krepost „bogoštovlja“, ali tom riječju je preveden latinski „cultus“, a to je samo vanjski izraz ove nutarnje kreposti. Tu našu „vezu s Bogom“ (to znači religija) ubrajamo u ćudoredne kreposti, i to kao dio pravednosti. Ona je ipak među njima najveća. zapravo plod bogoslovskih kreposti, a svakako temelj i duša svega bogoštovlja.

samo na dnevnu, nego i na noćnu molitvu. Kao učitelj istine „prosvjetljuje svakoga čovjeka“ (Iv 1,9), da smrtnici dolično priznaju besmrtnog Boga i da ne budu „od onih, koji odstupaju na propast, nego od onih, koji vjeruju, da spase dušu“ (Hebr 10,39).

A kao Pastir, on upravlja svojim stadom, vodi ga na pašnjake života i daje mu zakon, da se nitko ne udalji od njega i od pravog puta, koji je on pokazao, nego da svi sveto žive po njegovu nadahnuću i njegovim poticajem. Na posljednoj večeri svečanim načinom i obredom slavi novi Vazam i određuje njegovo ponavljanje ustanovivši božanskom vlašću svetu Euharistiju. A sutradan, uzdignut između neba i zemlje, prinosi spasonosnu žrtvu svoga života i iz svojih probodenih prsiju na neki način izlijeva sakramente (13), koji će ljudskim dušama dijeliti blago otkupljenja. I dok sve to radi, gleda samo na slavu nebeskog Oca i na sve veće posvećenje čovjeka.

... i u slavi

Kad je pak ušao u blažene nebeske dvore, hoće da se neprestano nastavlja sveto štovanje, koje je on ustanovio i vršio za svog zemaljskog života. Jer nije ostavio ljudski rod kao siročad, nego kako je neprestano uza nj svojim moćnim i jakim zagovorom vršeći u nebu službu posrednika kod Oca (sr. 1 Iv 2,1), tako mu pomaže po svojoj Crkvi. U njoj je svedjerno svojim božanskom prisutnošću, nju je postavio kao stup istine (sr. 1 Tim 3,15) i djeliteljicu milosti, nju je svojom žrtvom na križu utemeljio, posvetio i utvrdio uvijeke (sr. Bonif. IX. „Od početka svijeta“ od 7-X-1391; Kalist III. „Veliki svećenik“ od 1-I-1456; Pijo II. „Pastir pobjednik“ od 22-II-1459; Inocent XI. „Pastir Pobjednik“ od 3-X 1678) (14).

Crkva nastavlja Kristovu službu

Crkva, dakle, ima s utjelovljenom Riječju istu svrhu, službu i zadaću: a to je, sve učiti istinu, ljudima upravljati i voditi ih, Bogu prinositi milu i ugodnu žrtvu i tako uspostavljati između Višnjeg Tvorca i njegovih stvorova ono jedinstvo i sklad, koje apostol naroda jasno opisuje ovim riječima: „Više niste stranci i došljaci, nego ste sugrađani svetih i ukućani Božji, nazidani na temelju apostola i proroka, a ugaoni kamen je sam Krist Isus, na kojemu je sva građevina složena i raste za sveti hram u Gospodinu, na kojemu se i vi saziđujete za stan Božji u Duhu“ (Ef 3, 19-22).

Stoga društvo osnovano od božanskog Spasitelja, svojom naukom i upravom, kao i žrtvom i sakramentima, koje je on ustanovio, i napokon službom od njega primljenom, poslije njegovih molitava i prolivene krvi, nema druge svrhe ni želje, nego da se svaki dan sve više širi i utvrđuje. To svakako biva, kad se Krist u dušama ljudi na neki način izgrađuje i širi, te kada se opet duše smrtnika na neki način na Kristu izgrađuju i rastu. I tako se u ovom zemaljskom progonstvu sve više podiže sveti hram, u kojemu Božje veličanstvo prima ugodno i zakonito štovanje.

Što je liturgija?

Zato je u svakom liturgijskom činu zajedno s Crkvom prisutan (15) i njezin božanski Utemeljitelj. Prisutan je Krist u uzvišenoj žrtvi oltara i u osobi svog službenika, i osobito pod Euharistijskim prilikama; prisutan je u sakramentima svojom krepošću, koju u njih izlijeva kao u djelotvorna sredstva posvećenja: prisutan je napokon kod molitava i hvala upravljenih Bogu po onoj: „Gdje su dvoje ili troje udruženi u moje ime, ondje sam ja među njima“ (Mt 18,20). Sveta je liturgija, dakle, javno bogoštovlje, što ga naš Otkupitelj, Glava Crkve, iskazuje nebeskom Ocu, i što ga društvo kršćanskih vjernika prinosi svom Utemeljitelju i po njemu vječnom

(13) Ustanovu presv. Euharistije ne možemo odijeliti od Isusove muke, kako i liturgija svakog dana ističe: „Dan prije nego je trpio, uze kruh...“ Pravom A. Stolz OSB naziva Crkvu bogoslužnom zajednicom (societas cultica). „Ova se tvrdnja ima ne samo tako shvatiti, da je bogoslužje svrha Crkve, nego da je ona po bogoslužju i formalno ustanovljena“ (Traktat „De Ecclesia“ 12). A kad je to njezin početak i svrha, onda Crkva nema preče zadaće, nego da ljude uči i vodi, kako će liturgijom ovdje i u vječnosti slaviti Boga.

(14) Protestantizam, što ga je Guéranger nazvao „antiliturgijskom herezom“, počeo je nijekati svećeničku ulogu Crkve, zato se enciklika i poziva na davne dokumente, koji su obranili tu istinu. Što su protestanti započeli, drugi su nastavili pa zabacili i njezinu upravnu i učiteljsku službu. Liturgijska obnova utvrđuje temelje Crkve: tko s Crkvom moli, žrtvuje i živi, taj će s Crkvom osjećati i smatrati je učiteljicom i Majkom.

(15) Stari je ovaj nauk Crkve u zadnje doba posebno isticao O. Casel u dubokim raspravama, koje su dobrim dijelom ispunile 15 svezaka njegova „Jahrbuch für Liturgiewissenschaft“. Liturgija ne samo dijeli Krista i njegove milosti, nego nas tako sjedinjuje s otajstvom Krista Otkupitelja, da nama i u nama čini iznova prisutnom njegovu osobu i otajstva njegova života, smrti, uskrsnuća i proslave (Mysteriengegenwart).

Ocu; da rečemo ukratko, ona je zajedničko javno bogoštovlje otajstvenog Tijela Kristova (16), to jest Glave i njegovih udova.

Postanak svete liturgije

Liturgijski čini počinju zajedno s božanskim utemeljenjem Crkve. Doista, prvi su kršćani „bili postojani u nauci apostola i zajedničkom lomljenju Kruha i u molitvama" (Dap 2, 42). Gdje god Pastiri mogu sabrati skup vjernika, tu podižu oltar, na kojemu prinose žrtvu, i oko kojega se nižu obredi, po kojima se ljudi mogu posvetiti i Bogu davati dužnu slavu. Između tih obreda na prvom su mjestu sakramenti, to jest sedam glavnih vrela spasenja: zatim davanje hvale Bogu, kojim i vjernici zajedno sabrani vrše opomenu apostola Pavla: „U svakoj mudrosti učeći i opominjući jedan drugoga psalmima, hvalospjevima i duhovnim pjesmama u milosti pjevajući u svojim srcima Bogu" (Kol 3, 16); onda čitanje zakona, proroka, Evanđelja i apostolskih poslanica; i napokon homilija ili sveta propovijed, kojom predsjednik skupa prizivlje u pamet naredbe božanskog Učitelja i korisno ih tumači, spominje glavnije stvari i događaje iz Kristova života te sve prisutne potiče na dobro zgodnim opomenama i primjerima.

Njezino uređenje i razvoj

Prema prilikama i potrebama vjernika bogoštovlje se uređuje, razvija i obogaćuje novim obredima, činima, obrascima; i to uvijek tako, „da tim znakovima sami sebe potičemo, da... poznamo, koliko smo napredovali i da se življe osokolimo na još veći napredak; jer će doličniji biti uspjeh, što ga je pretekla veća gorljivost" (sv.Augustin, Posl. Probi 130,18). Tako se duh bolje i urednije diže k Bogu; tako svećeništvo Isusa Krista kroz vjekove uvijek živo djeluje, jer sveta liturgija i nije drugo do vršenja ove svećeničke službe. Kao što je božanska njezina Glava, tako je i Crkva svеđerno uz svoju djecu, pomaže ih, potiče ih na svetost, da bi se tim vrhunaravnim uresom ukrašeni jednom vratili k svom nebeskom Ocu.

One, kojima je dan ovaj zemaljski život, Crkva preporađa na vrhunaravni život; ona ih jača Duhom Svetim za borbu protiv nepomirljivog neprijatelja; pozivlje kršćane k oltarima i uvijek ih iznova potiče i nagovara, da pravilno sudjeluju kod Euharistijske žrtve (17). te ih hrani anđeoskim Hljebom, da budu sve krepkiji. Ona pere i tješi one, koje su njihovi grijesi ranili i uprljali; zakonitim obredom posvećuje one, koje Božji glas pozivlje da se dadu na svećenički posao i rad. A koji su određeni, da utemelje i obrazuju kršćansku obitelj, njihov čisti brak ona utvrđuje nebeskom milošću i nebeskim darovima. I napokon, pošto im je posljednje časove ovoga umrloga života okrijepila i ojačala Euharistijskom popudbinom i pomazanjem svetog ulja, ona smrtne ostatke svoje djece s najvećom ljubavlju prati na groblje, gdje ih pobožno sahranjuje i polaže pod okrilje križa, da odatle jednom uskrsnu, pošto su pobijedili smrt. I osim toga, ona blagosliva i svečano prima, one, koji se predaju u službu Bogu, da postignu savršenost redovničkog života (18) Konačno, dušama, koje iz čistilišne vatre prose pomen i molitvu, ona pruža pomoćnicu ruku, da bi ih napokon sretno privela u vječno blaženstvo.

II. Liturgija je pravilno štovanje Boga

Ona je vanjsko štovanje

Čitavo bogoštovlje, što ga Crkva iskazuje Bogu, mora biti kako vanjsko tako i nutarnje. Vanjsko, doista, jer to traži narav čovjeka, koji je sastavljen od duše i tijela; i jer je tako odredio Bog, da „dok ga poznajemo po vidljivim stvarima, privlači nas da ljubimo i nevidljive" (Rim. Misal, Božić. predslovlje). Osim toga, što god iz duše izvire, naravnim se načinom izrazuje preko osjetila. K tome, bogoštovlje pripada ne samo pojedincima, nego i ljudskoj zajednici, pa stoga mora biti i društveno, a to zaista ne bi moglo biti, kad i u vjerskim stvarima ne bi bilo vanjskih veza i vanjskih očitovanja.

Nastavit će se

---

(16) U ovoj je definiciji liturgije izražena njezina bit: veza s Glavom-Kristom, a ujedno su postavljene njezine oznake i granice: Crkva po hierarhiji određuje molitve i obrede. Liturgija je dakle samo ono, što sadržavaju liturgijske knjige. Poslije ove službene definicije (druge donosi Dr D. Kniewald, Liturgika, Zagreb 1937, 1—4) nije više dopušteno na liturgiju gledati kao na vanjske, nuzgredne ceremonije. Bez liturgije redovito nema veze s Kristom. „U liturgiji se čuju kucaji srca Crkve. Ona je disanje otajstvenog tijela Kristova" (A. Baumstark, La liturgie comparée 1). Zato je liturgija „prvo i nenadoknadivo vrelo kršćanskog (—Kristova) duha" (sv. Pijo X. u Motu proprio od 22-XI-1903).

(17) U originalu je još jedna riječ, koju je teško zgodno prevesti: Ad Eucharisticum rite participandum celebrandumque Sacrificium". A ta se celebracija, kako je jasno iz konteksta, odnosi na sve prisutne. Kao što je dakle nepotpuno reći, da svećenik „čita Misu", tako je šteta, što se uvriježilo „slušanje" Mise. Malo je to!

(18 Poslije sakramenata spomenuto je najprije polaganje redovničkih zavjeta, jer se s njima prelazi u nov stalež Jedan od najstarijih crkv. obreda, koji se još uvijek nalazi u Rim Pontifikalu, jest „Consecratio virginis - posvećenje djevice", a čak je kao jedini nesakramentalni obred prikazan i u rimskim katakombama. Zavjetovanje redovnika (Nijemci ga zovu „Mönchsweihe-posvećenje monaha") nije samo pravni čin, nego i eminentno liturgijski.

Marija kroz vjekove u našoj biskupiji

Pod gornjim je naslovom, povodom završetka Marijine godine, na blagdan Bezgrješnog Začeća 1954. godine, dijecezanski muzej otvorio izložbu, koja pretstavlja razvoj marijanske umjetnosti i izdavalačke djelatnosti u zadnja tri stoljeća.

Svi predmeti marijanske umjetnosti iz muzeja (25 slika, 7 kipova, 3 reljefa, brojne knjige, fotografije i predmeti umjetnog obrta) bili su izloženi u dvije dvorane galerije naše Stolne crkve. U prvoj dvorani su umjetnine, koje su nastale na području naše biskupije, dok su u drugoj uglavnom djela stranih umjetnika, koja su rađena ili otkupljena za naše crkve. Prošetajmo na brzinu kroz obadvije dvorane!

Već na samom ulazu u prvu dvoranu upada u oči slika *Imakulate*, (iz Đak. Ivanovaca), koja je rađena od domaćeg rustičnog slikara početkom XVIII. stoljeća, i predstavlja najstariju sliku Bl. Dj. Marije u našem muzeju, koja je rađena na našem teritoriju.

Nasuprot ove slike je *Sv. Luka sa slikom Bl. Dj. Marije na slikarskom stalku* (prvi slikar Bl. Djevice Marije). Sliku je radio Daniel *P a c h m a n*, ivankovački župnik, 1876. godine. Od istog je slikara i *Poklon Kraljeva.*

Između ostalih slika prve dvorane se ističu još: *Zavjetna slika* iz Slav. Broda (karakteristična po srebrnim krunama, koje su postavljene na glave svih svetaca) i *Majka Božja — hraniteljica* — slika iz Vrbice (XVIII. stl.) — raritet za barok obzirom na motiv.

Od kiparskih djela prve dvorane ističu se kipovi: *Majka Božja sa Isusom* (iz Bošnjaka), *Imakulata* (iz St. Perkovaca) i reljef *Pieta* (dar preč. g. Josipa Vincensa).

Drugom dvoranom — dvostruko prostranijom, dominira velika D e l i t y s o v a slika *Rođenje Bl. Djevice Marije* (1750. god.). G u e r c i n o v a *Majka Božja sa suzama* (oko 1600. god.) i bizantinska *Bogorodica* (XV. st) spadaju među najstarije slike dijecezanskog muzeja.

Posebno se u ovoj dvorani ističe *Pieta,* jedina sačuvana slika iz stare đakovačke stolne crkve. Slika je bez sumnje rađena od ranobaroknog slikara (koncem XVII. st.?), ali nas podsjeća ne samo na renesansne, nego i na najmodernije slike.

Ivan *T i š o v* (Viškovčanin) zastupljen je sa *Madonom* (vlasništvo samostana čč. sestara u Đakovu), a naš suvremeni religiozni slikar Gabrijel Jurkić slikom *Kraljica Mora.*

Jedino veće kiparsko djelo u 2. dvorani je *Madona* Josipa P l a n č i ć a, kipara, koji je radio na đakovačkoj katedrali.

Primjenjenu umjetnost reprezentira potpuni oltar sa slikom *Majke Božje Snježne*, jedna gotska misnica sa slikom Bezgrješne („Nadelmaerei“), niz marijanskih medaljica i drugih miniaturnih radova.

Pored predmeta likovnih umjetnosti i umjetnog obrta, u 2. dvorani su izložene knjige, molitvenici i molitve, izdane o Mariji u našoj biskupiji.

Fototeka muzeja prikazala je u slikama najveća Marijina svetišta naše biskupije: Tekije, Aljmaš, Lučicu, Ilaču i Dragotin.

Izložba je bila otvorena do Nove Godine, a posjetilo ju je 3000 posjetilaca.

M o l i t v e n a o s m i n a

„Venite, fratres, si vultis ut inseramini in vite. Dolor est cum vos videmus ita praecisos jacere!“

(Sv. Augustin).

Devet stotina godina ... ah stanac bi kamen orono, kiša bi saprala zlokobna slova ... a srca vaša poziv još nije tako!

Devet je stotina godina, kako je rascijepljeno Kristovo Mistično tijelo, razderana nešivena haljina.

Devet stotina godina, otkako bezdanim ponorom odzvanja jeka uzdaha i dno natapaju obostrane suze.

Iza devet vjekova — ecce levatum est signum — uzdignuta je zastava — koja skuplja narode, prognane i rastepene sinove! — Ecce Ecclesia Mater! Ecce Pius Pater! Ona vas zove, mi s njom, s nama milijoni: „Dođite! Kristovo Kraljevstvo ujediniti treba!“

U najtežem času nas šalje — to i sami znate ... U času, kad zdvajamo pitajuć se: ima li zbilja još kakva ozbiljna sila, koja giba ideju ujedinjenja crkava?!

Ne kloni, Kristov borče! Sada je tvoj čas. Gdje drugi staju, tvoj je početak! I Mesija je

stupio u pogansko rasulo. A danas — Mesija si Ti! Ujedinitelj svijeta!

Pogled baci na obzorje stoljeća ... Krista ćeš ugledati! Tabernakul sjaji. Pred njim svijet pada!

Pogled baci na obzorje stoljeća ... Mariju ćeš ugledati ... Fatima će ti reći, da je jedinstvo moguće!

Pogled svoj baci ... Rim će ti kazati ... Pijo će potvrditi: „Euharistija i Marija su zlatni vez između istočne i zapadne Crkve!

Riječi još čuj: Krist je uzdignut na prijestolje ... Krist je Kralj!

Eterom još zvoni Pijev glas: Marija je Kraljica!

Signa unitatis et soli victores!

Na djelu sjedinjenja je Bog. Marija Mu je najjače i posljednje oruđe. Čemu bojazan? Ona će pobijediti. *Mi molimo!*

Naše je stoljeće, htjeli ili ne htjeli, ideji jedinstva posvećeno. Leon je to učinio.

Tlo, na kojem stojimo, ideji jedinstva crkava je posvećeno. Učinili su to Strossmayer, Stadler, Solovjev.

Srušeno je danas sve! Stoljeća su rušila ... I mi to znamo. No jedno je važno: ideja ne pada! Ideja oluju rađa ... oluja nosi tromu praksu.

Odziva nema: stoljetno iskustvo! Metode i knjige, kongresi i sabori ne uspješe! I to mi znamo. Ali budućnost!

Vrijeme nije.

Vrijeme nije. Zar ćemo uvijek mi vrijeme pitat? Zar ne će doći čas ... kada će vrijeme upravit pitanje nama: „Jeste li učinili svoje?“

Dobrota sv. Pija X.

Prva, a možda i najsnažnija, oznaka apostolata Pija X. bila je njegova ljubav prema bližnjemu.

„Njegovo srce je imalo razumijevanja za svaku bijedu, a što je posjedovao, nije smatrao svojim vlasništvom“.

* * *

Jednog dana, dok je bio još župnik u Salzanu, dođe njegova sestra Ruža u kuhinju. Na svoj užas primjeti, da nema lonca s mesom, što ga je ona postavila na peć da se kuha.

— Bijedne li mene, što ću sada napraviti?

Ove riječi je čuo Don Giuseppe, i pokušao je umiriti dobrostivim smiješkom... Prije kratkoga vremena bio je tu jedan čovjek, tako je pripovijedao sestri, koji ima bolesnu ženu i četvoro gladne djece. Nisam mogao ništa drugo dati, jer nisam imao, pa sam zato dao lonac s juhom i mesom... Budi bez brige za nas će se već dragi Bog pobrinuti...

— Ali što ćemo sada mi jesti, tužila se sestra neutješno...

— Palente i sira.

Od dobre sestre tražila se kojiputa junačka krepost. Ništa u kući nije pred njim bilo sigurno, kada je vidio siromaha i tražio način kako da mu pomogne.

— Bojiš se gladi. Nismo na svijetu zato da jedemo, nego da radimo i trpimo. Gospodin će se već pobrinuti.

Prvi je uvijek žeo svoje usjeve i razdavao ih siromasima. Župa je bila dobra i bilo je Božjega blagoslova na njegovim poljima, ali su mu hambari uvijek bili prazni...

* * *

U ožujku 1868. godine vladala je još uvijek velika studen, a zalihe su drveta skoro ponestale. U župskom stanu bilo je još nešto drva. No to je vrlo brzo nestajalo.

— Kako to da se kod vas troši toliko drva, upitao je jedan svećenik nekoga od ukućana.

— Što ćete, ovdje su vrata svakome otvorena.

Svećenik je razumio — župnik ima zlatno srce i pušta da njegovi siromasi uzimaju. Ali sam se htio o tom uvjeriti. Stoga upita samoga župnika:

— Kako to da sa dvorišta tako brzo drva nestaju?

— Ovdje ima vrlo mnogo ljudi, koji se smrzavaju, odgovori Don Sarto.

— A što ćete vi?

— Oh, ja! Ja mogu i bez drva.

* * *

— Dobro došli Don Carlo! tako je pozdravila sestra Pija X. jednoga svećenika, koji se pojavio u župskom stanu.

— Usput mi je, i došao sam samo pozdraviti gospodina župnika.

— To je lijepo, veselo će sestra. Tada ga povuče malo u stranu, pa će mu reći ovako: Čujete li Don Karlo, moram vam nešto povjerljivo saopćiti... Došao je u selo trgovac sa robom .. Don Giuseppe je jučer dobio nešto novca. Vi već znate slabost moga brata. Zato budite tako dobri, pa ga nagovorite, da si nabavi malo platna za rublje. Već shvaćate, zar ne? On nema više košulje...

— Razumijem! Ja ću učiniti sve štogod budem mogao.

I pokušao je. Donosio je najjače razloge... ali je govorio u vjetar, jer je Don Sarto odrezao svaku daljnju riječ sa opaskom:

— Ostavi to, ostavi, platno se može nabaviti i drugi puta.

Kada je Don Karlo vidio, da su sve riječi uzalud, utječe se maloj varki. Dade dovesti trgovca izabere platno, pogodi se za cijenu i dade odrezati nekoliko metara... Tada se obrati prema svome prijatelju, koji je to dobrohotno promatrao:

— Don Beppi ovdje imate toliko metara platna! To stoji toliko i toliko. Izvolite platiti!

Don Giuseppe je razabrao, da ga je uhvatio u dobro postavljenu stupicu, i da mora platiti, pa će kimajući glavom:

— Dakle zato si došao ovamo, da od mene oduzimaš novac...

Ali jer je vidio, da je stvar pametna, platio je. Sestra je duboko odahnula, pa dobaci veselo Don Karlu:

Hvala Bogu, da ste došli, jer da danas nije to uzeo, sutra ne bismo imali više ni novaca ni platna.

* * *

Godine 1873. bjesnila je u cijelom kraju oko Venecije kolera. Pošast je harala strašno, i mnogi su podlegli. Za Don Sarta je to bilo vrijeme najveće žrtve i najtežega napora.

Bolesnike je ispovijedao uvijek samo on... čuvao je svoje kapelane. Obilazio je kuće, i ako je nailazio na bijedu, pomagao bi. Sam je dvorio bolesnike, palio vatru, spremao hranu, uredivao kuće... Uvijek je on vodio mrtvace na groblje.

Jedne noći pozovu ga u udaljenu kuću... Uđe unutra. Opazi mrtvaca i tri čovjeka. Shvatio je... Izmoli molitve i odmah sam uhvati onako u roketi i sa štolom, nosila sa četvrte strane, i ponese ga na groblje.

Dan i noć neprestano je bio drugima na raspolaganju. Napokon je obolio i on sam. Izgubio svaki tek, oslabio i postao kost i koža. Nije mogao zatvoriti očiju. Svi su mu preporučivali odmor. Ukućani i biskup. Ali on je govorio — Nemajte brige! Gospodin će već pomoći. I kad je bio najslabiji, nije prestajao sa svojim poslovima, sve dok bič Božji nije prošao...

„Od ove ljubavi nema veće nego da tko život svoj položi za svoje prijatelje.“ Ove riječi našega Spasitelja mogu se na njega primijeniti u punom njihovom značenju.

* * *

Čovjek je bio bez posla. Žena bolesna. Djeca plaču od gladi. Što će jadan? Pokuca na vrata kapelana u Tombolu i zamoli komadić kruha. Don Sarto je znao što znači sjesti za prazan stol. Pun sućuti tražio je načina, kako da mu pomogne. U to se sjeti, da su nedavno skupili za njega tri vreće kukuruza u klipovima.

— Imate li vreću? upita siromaha.

— Dosta mi je samo malo brašna da napravimo palentu, glasio je odgovor ovoga poštenjačine.

No Don Giuseppe se ne zadovolji da mu dade tek malo brašna. Dobio je punu vreću kukuruza. Tada pozove svoju sestru i reče:

— Sutra će doći ujutro drugi siromah! Daj mu drugu vreću!

Jednom zgodom otišao je u grad, bio je tada kapelan, da održi posmrtno slovo nekoj dobročiniteljici iz Tombola. Kad se vratio kući, sretan i veseo ispripovijedi svome župniku Don Constantiniju, da je dobio na dar jednu „genovu“ — 80 lira. Čitavo blago za njega.

— Sada ćete si sigurno nešto kupiti. Toliko toga Vam je potrebno...

— O, ništa više nije kod mene. Već sam sav novac porazdijelio siromašnima.

* * *

Neki Alkibijad Moneta je napisao ružni pamflet protiv biskupa Sarta u Mantovskim novinama. Slučajno otkriše iza nekog vremena ime pisca toga članka. Javiše to biskupu.

— Prijavite ga civilnim vlastima za uvredu časti, svjetovali su prijatelji monsignoru Sarto.

— Njemu su potrebnije moje molitve nego kazne, bio je jedini odgovor.

Prošlo je dosta vremena. Ovaj siromah bio je upleten u neki dosta prljavi posao i izgubio sve svoje imanje... Nitko mu više nije bio prijatelj... Pao je u veliku oskudicu. Svi ga ostaviše. Kuda će?

Za to je saznao svetac. Pozove neku dobru gospođu. Dade joj oveću svotu novaca i pošalje je ženi toga nesretnika.

— Dajte joj taj novac, ali nemojte reći od koga je. Ako zapita, recite joj da ga šalje naša draga Gospa od Pomoći....

* * *

Kad je bio patrijarha u Veneciji, poznata je bila uzrečica: „Najveći siromah u Veneciji, je naš kardinal i patrijarha.“ I to su s pravom govorili, jer zaista nije imao ništa svoga. Pa ipak je imao mjesečno plaće, za ono doba velik novac, od 20.000 lira.

Ljubav je najjače sredstvo apostolata.

Gdje su izvori ljubavi svetoga Pija X? U svojem bližnjem gledao je Božju sliku, hram Duha Svetoga, a u školi najveće ljubavi, u školi Isusova Srca, naučio je kako se ta Božja slika i taj Božji hram praktično ljubi.

Puer natus est nobis

Svaki odgojitelj je prorok, koji naviješta i priprema Božić u duši djeteta (Paris).

Novorođeni Kralj, Spasitelj svijeta je po biti svojoj Sin. Sin, koji se s dušom djeteta posve predaje svome Ocu. Sin, koji je toliko govorio o djeci. Dijete, koje je u prvom redu ljubilo djecu. Nama, svojim svećenicima, upućuje iz jaslica ovakvu poruku:

Svećeniče moj, prigni se s mnogo ljubavi dječjim dušama. Pogledaj u Evanđelju koliko sam ja pokazao interesa prema njima unatoč općenitog protivnog mišljenja tadanjeg vremena. Teško će biti krivi u mojim očima oni, koji budu zanemarivali ili podcjenjivali svoje dužnosti prema njima. Ne isključivši i ostale grane apostolata, smatraj apostolat prema djeci najvažnijim među dužnostima, koje su ti povjerene. Ništa nema žalosnijega, nego lišiti nadnaravnih dobara toliku djecu. Jao onima, koji ubijaju dječje duše, koji me ubijaju u dječjim dušama. Sretni naprotiv oni, koji doprinose njihovu porastu u mojem srcu i mojem porastu u njihovu srcu. Pustite djecu, da dođu k meni! Pokažite im put, kojim moraju ići k Meni! Prikažite Me njima onakvim kakav jesam, nježnim i dobrim, a ne takvim, kako me iznakazuje često kriva pobožnost. Za njih trebam svećenike, prave odgojitelje, svećenike duboke vjere. Za svu djecu, koju su srećeš, budi takav svećenik, sinko moj!

Odgovorimo Mu na njegovu poruku ovom molitvom:

Gospodine Isuse, koji si rekao: „Pustite malene, da dođu k Meni“, nauči me, da ih ljubim, kao si ih Ti ljubio, i daj mi dar, da ih privlačim k Tebi.

Daj mi razumijevanje za pitanja, koja se na njih odnose i daj mi potrebna sredstva, da ih sva riješim.

Umnoži među njima svećenička i redovnička zvanja. Daj da sva nauče tebe spoznavati, Tebe ljubiti, i druge poticati, da Te ljube.

I daj, Gospodine, da svaki od njih, kojemu se ja budem približio, dođe jednom i u Tvoje nebesko društvo. Amen.

Iz nadbiskupske kancelarije — Beograd

Br. 548/54 Bg i br. 75/54 Ban

Predmet: **Prijepisi matica**

Ad norman Can. 470 § 3 te u smislu § 39 „Pravilnika o vođenju crkvenih matica“ („Vjesnik“ 1951 str. 53) pozivam sve župne urede Beogradske nadbiskupije i Apostolske administrature Banata, da do 31. januara 1955 pošalju nadležnim *dekanima* prijepise župnih matica za 1954. god. *Dekani* neka do 28 februara 1955 pregledane parice sa svojim primjedbama dostave nadležnoj ordinarijatskoj kancelariji.

Beograd, 28. XII./1954

† Josip,
nadbiskup beogradski,
apostolski admin. Banata.

N. 549/54 Bg et N. 76/54 Ban

Objectum: **Rationes ecclesiasticae**

Decani curent ut omnes administratores ecclesiarum ad normam Can. 1525 usque ad 30. IV. 1955 praesentent Ordinariatui rationes ecclesiasticas pro 1954.

Noto: Parochi debent administrare bona ecclesiastica diligentia boni patris familias: legant Canonem 1523; et sciant negligentiam in administrando peculio ecclesiae non inducere tantum culpam moralem (prouti ex. gr. laesio jejunii vel non-recitatio Horarum), sed etiam obligationem restitutionis: quod sciant omnes administratores peculii ecclesiastici, qui alias bene norunt ex praxi confessionali, quantopere urgeat obligatio justitiae.

Beogradi, 28. XII./1954

† Josephus,
archiepus Beogradens.
admin. apost. Banatens.

N. 533/54 Bg et N. 77/54 Ban

LEX ABSTINENTIAE ET JEJUNII pro 1955.

Vigore specialis facultatis concessae a Summo Pontifice rescripto Secretariae Status diei 4 decembrais 1954. N. 9250/54, pro ineunte anno 1955 in favorem fidelium Archidioeceseos Beogradensis et Administrationis Apostolicae Banatensis sequens nuntiamus Indultum:

a) dies jejunii et abstinentiae erunt:
feria IV Cinerum, 23 februarii
feria VI in Parasceve, 8 aprilis
Vigilia Assumptionis B. M. Virgin., 14 augusti
Vigilia Nativitatis Domini, 24. decembris

b. dies solius abstinentiae
feriae sextae Quadragesimae et Quatuor Temporum

c. sacerdotes et religiosos hortamur, ut omnibus feriis sextis per annum abstinentiam observent propter bonum exemplum et propter mortificationem.

d. omnibus fidelibus, qui usi fuerint hoc indulto, magnopere in Domino commendamus, ut legem jejunii et abstinentiae aliis bonis operibus compensent: eleemosynis, opportunis abnegationibus, vel saltem orationibus (qualibet vice 5 Pater, Ave).

Beogradi, 28.XII./1954

† Josephus,
archiepus Beogradens.
admin. apost. Banatens.

Iz uprave Vjesnika.— Godina 1954. je posve rasprodana. Ne možemo udovoljiti ni jednoj narudžbi za tu godinu. Imamo još nepotpuna godišta: 1952. i 1953.

Vlasništvo i naklada Biskupskog Ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strosmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 550.— Din. — Broj čekovnog računa 573-T-86 — Tisak Grafičko preduzeće „Jovan Popović“, Beograd, Albanska 17